

Viljandi maakonnas, Põhja- Sakala vallas, Iia külas asuva Soomaa metskond 54 kinnistu (katastritunnus 36001:003:2024, edaspidi *Soomaa metskond 54 kinnistu*) kvartali SS271 eraldistel 4 ja 6 ning kvartali SS272 eraldisel 11 kavandatud harvendusraiete keskkonnamõju hindamise algatamata jätmine.

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse volitatud esindaja Herkki Kauts poolt 22.10.2024 esitatud metsateatistest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata Soomaa metskond 54 kinnistu kvartali SS271 eraldistel 4 ja 6 ning kvartali SS272 eraldisel 11 kavandatud harvendusraiete keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raiete registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. Metsise, tedre, väike- kärbsenäpi ja musträhni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida, kui raietöid (sh metsamaterjali kokkuvedu) teostada ajavahemikul 1. august kuni 31. jaanuar.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. Kinnistu omaniku Riigimetsa Majandamise Keskus volitatud esindaja Herkki Kauts esitas 20.10.2024 Keskkonnaametile kvartali SS271 eraldisele 4 metsateatise nr 50001070934 harvendusraie teostamiseks, raie on kavandatud 7,88 ha suurusel alal ning raie maht on 289 tm, eraldisele 6 metsateatise nr 50001070935 harvendusraie teostamiseks, raie on kavandatud 2,81 ha suurusel alal ning raie maht on 172 tm ning kvartali SS272 eraldisele 11 metsateatise nr 50001070939 harvendusraie teostamiseks, raie on kavandatud 1,38 ha suurusel alal ning raie maht on 136 tm.

Kavandatud tööde ala paikneb Soomaa looduslal, Soomaa linnualal ning Soomaa rahvuspargi Soomaa piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224

„Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes 2 sätestatud tähtajast.

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Harvendusraie on kavandatud kokku 12,07 ha suurusel alal, eraldiseisvate lankidena, ning kavandatud raie maht kokku on 597 tm. Harvendusraie eesmärgiks on metsa väärtuse tõstmine, metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimine ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamine.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Soomaa metskond 54 kinnistu asub Viljandi maakonnas, Põhja- Sakala vallas. Kavandatud raie jääb alale, kus kehtib 2023. aastal kehtestatud Põhja- Sakala valla üldplaneering¹, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Kavandatava tegevuse eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatöodel metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja² §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietöodel on masinate kütuse tarbimine.

¹ <https://www.pohja-sakala.ee/uldplaneering>

² Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietöödel saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Soomaa metskond 54 kinnistu sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustuspriirkonnas. Kavandatud raieala kvartali SS272 eraldisel 11 (1,38 ha) piirneb Kõpu metskond 22 kinnistu kvartali KP108 eraldisel 3 registreeritud harvendusraie alaga (1,18 ha), kokku moodustub harvendusraie lank suurusega 2,56 ha.

Harvendusraiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja alad jäävad jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raiealal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Eraldisel 4 kasvab keskealine männi enamusega puistu siirdesoo kasvukohatüübis. Eraldisel 6 kasvab keskealine kase enamusega puistu jänesekapsa- kõdusoo kasvukohatüübis. Eraldisel 11 kasvab keskealine männi enamusega puistu jänesekapsa- mustika kasvukohatüübis.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõeäärsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raieist otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus kavandatavad raied läbi viiakse. Kavandatud raietega piirneval alal võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raie kavandatakse metsamaastikus, aladel ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

EELIS-e andmetel asuvad kavandatavad raiealad kogu ulatuses II kategooria kaitsealuse liigi metsis elupaigas, kanade sigimisalal. Kavandatud raieala kvartali SS271 eraldisel 4 asub kogu ulatuses ning eraldisel 6 osaliselt (lääneosa 2,41 ha) III kategooria kaitsealuse liigi teder elupaigas. Kavandatav raieala kvartali SS272 eraldisel 11 asub III kategooria kaitsealuste liikide musträhn ja väike- kärbsenäpp elupaigas, mis jääb ka kvartali SS271 eraldisel 6 kavandatava harvendusraie 30- meetrise ulatusega mõjualasse. Kavandatava raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas kvartali SS271 eraldisel 4 asub I kategooria kaitsealuse liigi kaljukotkas elupaik, III kategooria kaitsealuste liikide öösorr elupaik, taimeliigi kuradi-sõrmkäpp kasvukoht ning loodusdirektiivi elupaigatüübid 91D0* (siirdesoo- ja rabametsad) ja rabad (*7110). Kavandataval raiealal mõjualas kvartali SS271 eraldisel 6 asub III kategooria kaitsealuse liigi laanepüü elupaik ning III kategooria kaitsealuse liigi harilik ungrukold kasvukoht. Kavandatud raieala kvartali SS272 eraldisel 11 30- meetrise ulatusega mõjualas asub vääriselupaik VEP205008. Kavandatud raieala kvartali SS272 eraldisel 11 asub osaliselt (põhjaosa 1,10 ha) Uia oja kaldapiiranguvööndis.

Kavandatud raied jäävad Soomaa rahvusparki Soomaa piiranguvööndisse. Soomaa rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirjas³. Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirja peatükis 5.

Metsis, teder, väike- kärbsenäpp, öösorr, kaljukotkas ja loodusdirektiivi elupaigatüüp 91D0* (siirdesoo ja rabametsad) on Soomaa rahvusparki kaitse- eesmärgiks.

Soomaa rahvuspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvaid Soomaa linnu- ja loodusalasid. Metsis, teder, öösorr, kaljukotkas ja väike- kärbsenäpp on Soomaa linnuala kaitse-eesmärgiks ning loodusdirektiivi elupaigatüübid 91D0* (siirdesoo- ja rabametsad) ja rabad (*7110) on Soomaa loodusala kaitse- eesmärgiks.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raie töödega selliseid mõjusid ei kaasne.

³ Vabariigi Valitsuse 22.04.2005 määrus nr 85 „Soomaa rahvusparki kaitse-eeskiri“
<https://www.riigiteataja.ee/akt/891233?leiaKehtiv>

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate harvendusraiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- Kavandatud raieala kvartali SS272 eraldisel 11 asub osaliselt (põhjaosa 1,10 ha) Uia oja kaldapiiranguvööndis. Raieid veekaitsevööndis ei kavandata, mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- Raied ei mõjuta oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- Raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta. Raie on kavandatud 12,07 ha suurusel alal, raietööde tegemisel ei suurene ümbruskonna liikluskorrumus. Raietööde mõju on lokaalne, elanikkonda ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad - langi uuenemine tagatakse metsaseaduse §-s 24 sätestatud korras. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Soomaa looduslal ja linnualal. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri“.

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Soomaa rahvuspargi ega Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõige 1 kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metsaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatus pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätteid (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metsaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Harvendusraie käigus raiutakse puistu hajusalt hõredamaks, kuid puistu esimene rinne säilib, lagedaid alasid ei teki, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange ning ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas.

Kavandatud raiealad asuvad II kategooria kaitsealuse liigi metsis elupaigas, kanade sigimisalal. Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava andmetel on Soomaa rahvusparkis arvel 16 metsise mängupaika. Enamus metsisemängudest on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse. Üks metsisemäng paikneb piiranguvööndis. Metsise mängupaik piiritletakse kuni 1 km kaugusele metsise mängu tsentrist. Metsis on tundlik mänguaegses elupaigas tehtavate raiete suhtes. Mänguaegsest elupaigast väljaspool kavandatud harvendusraied ei mõjuta metsise mängu. Samuti ei mõjuta need eeldatavasti pesitsusedukust negatiivselt, kuna metsise elupaigad on suured (kuni 3 km mängutsentrist) ja seal säilib piisavalt palju toitumiseks sobivat metsaala, kus puhmarindes domineerib mustikas. Metsamajandus on üks olulisemaid metsise arvukust mõjutavaid tegureid, aga samas on teada, et metsis on liik, kes on võimeline teatavat metsamajanduslikku mõju taluma kui arvestatakse metsise elupaigavajadusega. Metsisele tundlikumad alad on tsoneeritud sihtkaitsevööndisse, seda ümbritsevas metsise elupaigas teostatavad harvendusraied ei kahjusta oluliselt elupaiga seisundit, oluline on tagada, et metsiseid pesitsuse ajal ei häirita. Raie käigus puistu esimene rinne säilib, lagedat ala ei teki, vana metsa osakaal piirkonnas ei lange, metsamaastik ei killustu ning ei toimu piiranguvööndi metsade vanuselise struktuuri nihkumist nooremate metsade suunas. Harvendusraiet kavandatakse 12,07 ha suurusel alal, mis moodustab väga väikese osa antud 1546 ha suurusel metsise elupaigast. Metsise pesitsusaegset häirimist, pesade ja munade hävimist on võimalik vältida kui raietööd tehakse väljaspool ajavahemikku 1. veebruarist kuni 31. juulini, ehk metsise mängu- ja pesitsusperioodi. Raie käigus 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suuruse eraldiseisva ala (kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne) ja vanade haraliste mändide säilitamine ning puhmastikuga maapinna raiejäätmetest puhtana hoidmine, aitavad kaasa raiealal metsisele sobilike tingimuste säilimisele. Seega ei avalda harvendusraied metsise elupaigas liigile ebasoodat mõju.

Kavandatud raieala kvartali SS272 eraldisel 11 asub III kategooria kaitsealuse liigi väike-kärbsenäpp elupaigas, mis jääb ka kvartali SS271 eraldisel 6 kavandatava harvendusraie 30-meetrise ulatusega mõjualasse. Soomaa rahvusparki kaitsekorralduskava kohaselt pesitseb väike-kärbsenäpp eelkõige varjukates küpsetes metsades, kus leidub pesapaigaks sobivaid tüükaid. Suurimaks ohuteguriks on vanade metsade vähenemine ja metsamajanduse mõjul

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

vajalike puistuelementide (seisvad surnud puud) ning sobiva metsastruktuuri kadumine. Soomaa rahvuspargis on liik levinud üle terve territooriumi, välja arvatud rabades. Kavandatud raiealaga kattub väike- kärbsenäpi elupaik, mille suurus on 54,82 ha ning raiet kavandatakse elupaiga servas 1,38 ha suurusel alal. Kavandatud raie käigus puistute esimene rinne suures osas säilib, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raied oluliselt väike-kärbsenäpi elupaiga seisundit. Väike-kärbsenäpi pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raied teostatakse väljaspool väike- kärbsenäpi pesitsusperioodi (1. mai– 15. juuli). Raiete käigus surnud ja surevate jalalseisvate puude säilitamine aitab kaasa väike- kärbsenäpi elupaiga seisundi säilimisele raiealadel.

Kavandatud raieala kvartali SS271 eraldisel 4 asub kogu ulatuses ning eraldisel 6 osaliselt (lääneosa 2,41 ha) III kategooria kaitsealuse liigi teder elupaigas. Teder on Eestis üldlevinud harilik haudelind. Liik pesitseb raiesmikel, soodes, niitudega piirnevates metsades. Teder toitub peamiselt kasepungadest, kuid söövad ka teiste puuliikide seemneid ja pungi, söövad ka mitmesuguseid marju ja võsusid. Kõige olulisemaks elupaigaks poegade kasvatamisel on sooservad, aga ka puissood, võsastunud heinamaad jne. Soomaa rahvuspargis pesitseb teder kõigis Soomaa rabades. Kavandatud raiealadega kattuv tedre elupaik paikneb suurel alal (5122,97 ha) ning raiet kavandatakse elupaiga servas 10,29 ha suurusel alal. Kavandatud raie käigus puistute esimene rinne suures osas säilib, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raied oluliselt tedre elupaiga seisundit. Tedre pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raied teostatakse väljaspool tedre pesitsusperioodi (1. aprill– 15. juuli).

Kavandatava raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas kvartali SS271 eraldisel 4 asub I kategooria kaitsealuse liigi kaljukotkas elupaik. Kaljukotkas on Eesti ohustatud liikide punase nimestiku ohualdis seisundis liik. Kaljukotkas pesitseb hajusalt nii üle mandri kui ka Saaremaal ja Hiiumaal. Pesitsemiseks eelistab liik suurte loodusmassiivide soolasid, kus pesa rajatakse tavaliselt soosaare või -serva metsa. Toitumisalana kasutatakse pesapaigast kuni 5 km raadiuses (kodupiirkond) lagedaid (pool)looduslikke biotoope, milleks valdavalt on lagesoo, harvem mõni teine tüüp – näiteks luht. Soomaa rahvuspargi kaitsekorralduskava kohaselt on Soomaa rahvuspargis neli pesitsusterritooriumi ja arvel 6 pesapaika. Soomaa kaljukotka populatsiooni soodsa seisundi säilimiseks on vajalik elupaikade kaitse ning sookoosluste seisundi parandamine. Oluline on ka elupaikade häirimise vältimine ning uute pesapaikade otsimine (Kuresoo kaljukotka pesa otsimine). Pesitsusaegse häirimise vältimiseks on vajalik külastuskorralduse planeerimine, et vältida talviste matkade ja rabamatkade sattumist pesapaikade lähedusse ja seega vähendada külastusest tulenevat pesapaikade häirimist. Kavandatud raieala mõjualasse jääv kaljukotka elupaik asub Öördi sihtkaitsevööndis, mis tagab sellele hea üldise kaitstuse. Kavandatud harvendusraie käigus puistu esimene rinne suures osas säilib, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raie oluliselt mõjualasse jääva kaljukotka elupaiga seisundit.

Kavandatava raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas kvartali SS271 eraldisel 4 asub III kategooria kaitsealuse liigi öösorr elupaik. Öösorr on Eestis võrdlemisi üldlevinud väikesearvuline haudelind, kes pesitseb peamiselt hõredates nõmme- ja rabamännikutes, harvemini ka nõmmedel ja raiesmikel. Öösorr on putuktoiduline liik, kes toitub peamiselt ööliblikatest. Liiki esineb vaid loodusmaastikus ja suurimaks ohuteguriks on inimõju, mis vähendab ööliblikate rohkust. Soomaa rahvuspargi kaitsekorralduskava kohaselt pesitseb liik

Soomaa rahvusparkis valdavalt sooserva puisrabadel ja rabamännikutes. Kavandatud raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas asuv öösorri elupaik asub Soomaa rahvusparki Öördi sihtkaitsevööndis, mis tagab elupaigale hea kaitstuse taseme. Harvendusraie käigus puistu suures osas säilib, lagedat ala ei teki ning metsamaastik ei killustu, seega ei mõjuta kavandatud raie oluliselt mõjualas paikneva öösorri elupaiga seisundit.

Kavandatava raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas kvartali SS271 eraldisel 4 asuvad loodusdirektiivi elupaigatüübid 91D0* (siirdesoo- ja rabametsad). Harvendusraie järgselt ei teki lagedat ala, mis avaks elupaigatüübi ala tuultele. Seega servaeefekti ei teki ning kavandatud harvendusraie elupaigatüübiga piirneval alal oluliselt elupaigatüübi siirdesoo- ja rabametsad seisundit ei mõjuta. Puistu säilimine metsaelupaigatüübiga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskuseržiimi muutused metsaelupaigatüübi sees ei ole olulised. Sama raieala mõjualas asub elupaigatüüp rabad (*7110), millele on negatiivseks mõjuteguriks kuivendamine. Raiet kavandatakse väljaspool elupaigatüüpi ja kavandatava raie tegemine ei mõjuta ebasoodsalt seda elupaigatüüpi.

Tulenevalt eeltoodust ei kahjusta kavandatud harvendusraied Soomaa loodusala ja linnuala kaitse- eesmäärke.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusdirektiivi elupaiku ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Soomaa linnu- ja loodusala kaitse-eesmäärke ei kahjusta. Kavandatavad raied ei mõjuta ebasoodsalt Soomaa linnuala ja Soomaa loodusala kaitse-eesmäärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri 27.12.2006 määrusega nr 88 „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Raied on kavandatud Soomaa rahvusparki Soomaa piiranguvööndis. Mõju rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Soomaa linnu- ja loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2.

Kavandatud raiealal ja mõjualas ei ole muid Soomaa rahvusparki kaitse- eesmärgiks olevaid väärtusi.

Kavandatav raieala kvartali SS272 eraldisel 11 asub III kategooria kaitsealuse liigi musträhn elupaigas, mis jääb ka kvartali SS271 eraldisel 6 kavandatud harvendusraie mõjualasse. Musträhn on Eestis laialdaselt levinud paigallind, kes elab nii puhastes männikutes kui ka lehtpuumetsades. Kõige rohkem esineb vanades suuretüvelistes segametsades. Musträhni arvukuse ohuteguriks on raietega pesitsus- ja toitumiselupaikade hävimine, häirimine. Kavandatud raieala asub musträhni elupaigas, mille suurus 18,33 ha ning raiet kavandatakse 1,38 ha suurusel alal. Harvendusraiete käigus puistud suures osas säilivad, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatud raied oluliselt musträhni elupaiga seisundit. Musträhni pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raie teostatakse väljaspool musträhni pesitsusperioodi (15. märts- 30.

juuni). Raie käigus surnud puude ja õõnsustega puude säilitamine aitavad kaasa muusträhni elupaiga seisundi säilimisele raiealal.

Kavandatava raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas kvartali SS271 eraldisel 6 asub III kategooria kaitsealuse liigi laanepüü elupaik. Laanepüü pesitseb vaid terviklikes loodusmassiivides ja eelistatult võimalikult vanades metsades, kus mitmekesine puistustruktuur pakub vajalikku varju ja ka sobivaid toitumistingimusi. Liigi jaoks on oluline sanglepa olemasolu, sest suur osa aastast toitutakse eelistatult lepa urbadest, pungadest ja võsudest. Sangleppa asendab edukalt mõnedes piirkondades hall-lepp. Suurimaks ohuteguriks on vanade metsade kadumine, lageraietega elupaikade killustumine, raietega kaasnevast servamõjust tulenev röövluse suurenemine ja üldine metsamajandusega kaasnev puistute struktuuri muutus. Harvendusraie käigus puistud suures osas säilivad, lagedaid alasid ei teki, metsamassiiv ei killustu ning vana metsa osakaal ei vähene. Seega ei mõjuta kavandatav harvendusraie oluliselt mõjualas paikneva laanepüü elupaiga seisundit.

Kavandatava raieala mõjualas kvartali SS271 eraldisel 6 asub III kategooria kaitsealuse liigi harilik ungrukold kasvukoht. Harilik ungrukold kasvab varjulistes metsades ja väikeste kogumitena. Kasvukohti ohustavad peamiselt mitmesugused metsamaadel tehtavad tööd, nagu ehitus- ja metsatööd ning hilisem kasvutingimuste muutus. Ohuks võib olla ka juhuslik tallamine. Harvendusraie järgselt ei teki lagedat ala, puistu säilimine hariliku ungrukolla kasvukohaga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskusrežiimi muutused kaitse aluse liigi kasvukoha sees ei ole olulised. Seega ei kahjusta kavandatav harvendusraie mõjualas oluliselt hariliku ungrukolla kasvukoha seisundit. Kvartali SS271 eraldisel 4 kavandatava raie mõjualas on III kategooria kaitsealuse taime, kuradi-sõrmkäpp kasvukoht. Kuradi-sõrmkäpp kasvab siirdesoooservades ja siirdesoo metsades, niisketel ja märgadel heinamaadel, soostunud niitudel ja soodes. Vajab poolvarju. Liigile on ohuteguriks kasvukohtade kuivendamine ja metsastumine. Väljaspool kasvukohta kavandatud harvendusraiel ei ole kuradi-sõrmkäpa kasvukohale olulist mõju.

Kavandatud raieala 30- meetrise ulatusega mõjualas kvartali SS272 eraldisel 11 asub vääriselupaik VEP205008. Vääriselupaik asub 1,21 ha suurusel alal ning selle tüübiks on männikud ja männisegametsad. Harvendusraie järgselt ei teki lagedat ala, mis avaks vääriselupaiga ala tuultele. Seega servaepekti ei teki ning kavandatud harvendusraie piirneval alal oluliselt vääriselupaiga seisundit ei mõjuta. Puistu säilimine vääriselupaigaga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskusrežiimi muutused vääriselupaiga sees ei ole olulised.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas üldplaneeringuga, poollooduslike koosluste tegevuskavaga, kaitsekorralduskavaga ja Soomaa rahvusparki kaitse-eeskirjaga, looduskaitse-, vee- ja metsaseadusega, ja eelduslikult olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud või kuivalt pinnaselt.

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raietel pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Soomaa loodus- ja linnualade, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist negatiivset keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariilukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitseõuetele vastavalt on avariilukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Liisi Rääbus

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond